

Migratie helpt arme landen | Archief | de Volkskrant

De discussie over migratie spitst zich toe op de westerse landen. Migratie heeft echter ook, veelal positieve, gevolgen voor de landen van herkomst, betoogt Hein de Haas....

Hein de Haas 6 mei 2004, 00:00

De discussie over migratie is erg eenzijdig want zij richt zich vrijwel uitsluitend op de gevolgen voor de 'ontvangende' samenlevingen. Dit is opmerkelijk, aangezien de impact van migratie voor de landen van herkomst minstens even groot is. Het is ook jammer, omdat het veronachtzamen van de 'andere kant' van migratie een beter begrip van de oorzaken van migratie in de weg staat. Overmakingen door migranten naar het thuisland hebben de laatste jaren een enorme vlucht genomen. In 2001 werd voor meer dan 72 miljard dollar door migranten in rijke landen overgemaakt naar ontwikkelingslanden. Dit is anderhalf keer de totale ontwikkelingshulp aan deze landen en bijna de helft van alle buitenlandse investeringen. Voor veel emigratielanden zijn deze overmakingen een cruciale bron van harde valuta. De financiële steun van migranten heeft voor achterblijvers in herkomstgebieden een drastische verbetering van hun levensstandaard betekend, zoals blijkt uit (mede eigen) recent onderzoek in emigratielanden. Overigens komt het geld meestal niet direct bij de allerarmsten terecht, omdat zij zelden in staat zijn te migreren. Emigratie is nu eenmaal eerder een gevolg van sociale en economische ontwikkeling dan van diepe mis. Iets hogere inkomens, scholing en mentale horizonsverbreding vergroten de ambities en de mogelijkheden om weg te trekken. Typische emigratielanden als Mexico, Egypte, Turkije en Marokko behoren daarom bepaald niet tot de allerarmste landen. Ook blijkt uit recent onderzoek dat migratie in de herkomstgebieden meestal niet leidt tot passieve afhankelijkheid van overmakingen, zoals weleens wordt verondersteld. Families met inkomsten uit het Westen zijn op langere termijn juist geneigd om meer te investeren in het opzetten van eigen bedrijfjes zoals landbouwbedrijven, winkels, restaurants, handels- en transportondernemingen en kleinschalige industrie. Welke meerwaarde hebben deze inzichten in de 'andere kant' van migratie nu voor de migratiediscussie in Nederland? Ten eerste het bewustzijn van de actieve, positieve bijdrage die migranten leveren aan de eigen ontwikkeling en die van hun herkomstland. Beleid zou zich waar mogelijk moeten richten op het vergroten van dit ontwikkelingspotentieel. Dit kan bijvoorbeeld door het goedkoper maken van geldtransfers (waarop wisselkantoren en banken woekerwinsten maken), het fiscaal aftrekbaar maken van overmakingen (onder Paars afgeschaft) en het gericht ondersteunen van migranten die willen investeren of projecten opzetten. De betrokkenheid op herkomstlanden verdient het niet bij voorbaat in het verdomhoekje van 'niet willen integreren' geplaatst te worden. Juist 'geegreerde' immigranten blijken beter in staat dergelijke private ontwikkelingshulp te verlenen. Het perspectief van de herkomstlanden is ook nuttig om tot een meer realistische visie op de oorzaken en daarmee onvermijdelijkheid van immigratie te komen. Juist hierin faalt de Nederlandse politiek op dit moment jammerlijk. Migratie komt voort uit de mondiale ongelijkheid in ontplooiingsmogelijkheden, gecombineerd met toegenomen ambities van mensen. Ontwikkeling (shulp) en het afbreken van tariefmuren zijn zeker op korte termijn geen 'medicijn' tegen migratie. Naast de beperkte effecten van zulk beleid, gaat enige mate van ontwikkeling immers gepaard met een toenemende migratiegeneigdheid. Bovendien

is de verwachting dat de vraag naar migrantenarbeid in de rijke landen zowel aan de onder- als bovenkant van de arbeidsmarkt in de nabije toekomst verder zal aanhouden toeneemen, z.s. bij een drastische toename van de arbeidsparticipatie. Een hogere mate van migratiecontrole is onmogelijk zonder ernstig inbreuk te doen op het open karakter van Westerse samenlevingen; bovendien stuit dit op verzet van werkgevers die migrantenarbeid nodig zullen blijven hebben. De onvermijdelijke conclusie is dat Zuid-Noord migratie zal voortduren. Er moet een radicale omslag komen in de denken over migratie. De grenzen moeten grotendeels open voor vraaggestuurde arbeidsmigratie, zodat het positieve potentieel van migratie voor zowel de herkomstlanden als de ontvangende samenlevingen wordt gemaximaliseerd. Strenge grenscontroles hebben een beperkte invloed, en hebben 'perverse' effecten zoals de toename van illegale migratie, criminele activiteiten, mensonterende toestanden rond mensensmokkel, en een verminderde invloed op selectie van immigranten. Het huidige restrictieve immigratiebeleid leidt paradoxaal genoeg tot een versterkte neiging onder migranten zich permanent te vestigen. Omdat migranten het zekere voor het onzekere nemen, worden 'circulaire' migratiepatronen doorbroken: binnen is binnen. Volgens sommigen vraagt een verlicht immigratiebeleid om enige fasering van de toegang van migranten tot sociale voorzieningen en andere rechten. De precieze inrichting van 'Nederland immigratieland' moet onderwerp zijn van een open debat, dat vooral ook op Europees niveau gevoerd dient te worden. Maar het centrale uitgangspunt voor een effectief en verlicht immigratiebeleid is de acceptatie van immigratie. Het is beter te leren leven met en maximaal voordeel te trekken uit migratie dan er tegen te strijden. Het vergt pas te politieke moed om dit voor het voetlicht te durven brengen.

Volg en lees meer over: